

Het Nationaal Dashboard Biodiversiteit

MEI 2025

Wat kan jij doen om de
biodiversiteit te helpen?

Triodos Foundation

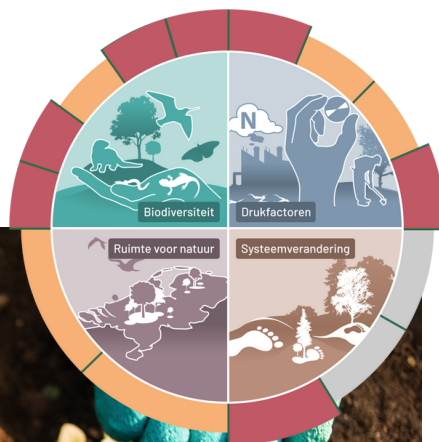
Het Nationaal Dashboard Biodiversiteit

Wat kan jij doen om de biodiversiteit te helpen?

Het is cruciaal om biodiversiteitsverlies te stoppen en de natuur te herstellen. Niet alleen om de prachtige flora en fauna die ons land rijk is te behouden, maar ook voor een duurzame voedselvoorziening, schoon drinkwater, een gezonde leefomgeving en het halen van de klimaatdoelen.

Het [Nationaal Dashboard Biodiversiteit](#) is een onafhankelijke website, met een selectie van de belangrijkste doelen voor biodiversiteitsherstel in Nederland op landelijk niveau, met bijbehorende indicatoren. Het laat zien hoe Nederland ervoor staat. Liggen we op koers om biodiversiteitsherstel te realiseren vóór 2030? Dit laat het Dashboard in één oogopslag zien.

Het Dashboard biedt voor de overheid, bedrijven en natuurorganisaties handelingsperspectief aan. Hier ligt immers ook het gros van de verantwoordelijkheid voor biodiversiteitsherstel. Maar als burger kun je hier ook zeker aan bijdragen. Wat kan jij, als individu, doen om de Nederlandse biodiversiteit te helpen? Dat vind je vanaf nu ook op het Dashboard.

Kinderen planten zaden in de tuin © Stefano Oppo | corelens

De biodiversiteit aan de beterende hand helpen

Doel 1: Soortenherstel

Als burger kun je veel betekenen voor kwetsbare of weinig bekende plant- en diersoorten in Nederland. Breng groen terug in je omgeving: vervang tegels door planten, sluit je aan bij [Stichting Steenbreek](#), doe mee aan het [NK Tegelwippen](#), of [koppel je regenpijp af](#) zodat regenwater de grond in kan zakken. Praat met je gemeente over vergroening van je wijk – de Omgevingswet biedt hiervoor [kansen](#). Of vervang de stoeptegels voor [een geveltuintje](#).

Nederland is vele soortenorganisaties rijk die jouw hulp kunnen gebruiken, of die je kan raadplegen voor tips om de biodiversiteit te helpen. Dit zijn bijvoorbeeld [Vogelbescherming](#), [De Vlinderstichting](#), [RAVON](#), [FLORON](#), [EIS kenniscentrum Insecten](#) en de [Zoogdierversamenleving](#).

Ook kun je soorten helpen door bepaalde beplanting toe te voegen aan jouw tuin, balkon of erf. Je kunt bijvoorbeeld inheemse planten en streekplanten toevoegen en zo [een streektuin worden](#). Leg een [Tuiny-poel](#) aan, of win ecologisch tuinadvies in [bij Wilde Weelde](#). Via [Meer Bomen Nu](#) kun je in de winter gratis zaailingen ophalen die de biodiversiteit in jouw tuin bevorderen. En niet te vergeten: gebruik geen chemische bestrijdingsmiddelen! Er zijn altijd milieuvriendelijke alternatieven. Voor meer tips om de biodiversiteit in jouw tuin, balkon of erf te helpen, zie [deze infographic](#).

Tenslotte zijn burgers onmisbaar voor kennis over de verschillende plant- en diersoorten. Daarom vragen veel natuurorganisaties om jouw hulp bij het tellen van soorten. [Hier](#) vind je een overzicht van meetprogramma's in Nederland. Wil je meer leren over hoe je soorten herkent en telt? [SoortenNL](#) en [Sovon](#) houden praktijkcursussen door het hele land, en ook online. Of volg een ([online](#) of [fysieke](#)) cursus van IVN over een onderwerp dat jou interesseert, of het nu om het leven in de bodem gaat, het starten van een Tiny Forest, of het herkennen van wilde planten. Je kunt ook aan concrete beschermingsprojecten deelnemen, zoals het overzetten van [padden](#), [kikkers](#) en [salamanders](#). De soortenorganisaties hebben ook tal van landelijke en regionale werkgroepen om specifieke soorten te helpen.

Doel 2: Ecosysteemherstel

In je eentje is het lastig hele ecosystemen te herstellen. Gelukkig zijn er in Nederland een heleboel organisaties die werken aan ecosysteemherstel, en die jouw hulp kunnen gebruiken. Voorbeelden hiervan zijn Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, LandschappenNL en IVN Natuureducatie. Deze organisaties hebben door het hele land lokale werkgroepen waar je je bij aan kunt sluiten om te helpen en zelf te leren.

In de 'Toolbox voor Biodiversiteit' zijn tools en praktijkvoorbeelden opgenomen voor iedereen die aan de slag wil met biodiversiteitsherstel. De toolbox heeft als doel de verschillende kennis, tools en praktijkvoorbeelden rondom biodiversiteitsherstel samen te brengen en vindbaar te maken. Ga zelf aan de slag met praktische tips en tools in de toolbox!

Ook kan de biodiversiteit een handje geholpen worden door in jouw tuin, balkon of erf ecologisch te tuinieren. Je kunt bijvoorbeeld inheemse of streekgebonden planten en bloemen planten en hagen en heggen en andere kleine landschapselementen aanleggen, zodat de lokale biodiversiteit wordt versterkt. Of koppel je regenpijp los zodat water in je tuin belandt in plaats van in het riool, en vervang de tegels in je tuin voor groen. Gebruik geen chemische bestrijdingsmiddelen – die schaden de natuur. En kies bij tuincentra voor biologische bloembollen, planten en tuinaarde zonder turf. Praat met je gemeente over vergroening van je wijk – de Omgevingswet en gemeentelijke Omgevingsvisie bieden hiervoor kansen.

Samenwerken met anderen kan tot grote, impactvolle resultaten leiden. Je kunt een bijenlandschap starten of je bij een bestaand landschap aansluiten.

Doel 3: Waterleven verbeteren

Jij bent onmisbaar om te weten hoe het met het waterleven gaat. Daarom vragen veel natuurorganisaties om jouw hulp bij het in kaart brengen van het waterleven. Zo kun je helpen de kwaliteit van oevervegetatie in kaart te brengen; via De Vlinderstichting helpen met het tellen van libellen; onderzoeken wat voor waterdiertjes er in het water bij jou in de buurt leven; of RAVON helpen bij het tellen van amfibieën, reptielen en vissen. Als je op consistentere basis wilt helpen, sluit je dan aan bij een lokale werkgroep van RAVON.

Ons oppervlaktewater bevat te veel nutriënten en chemische bestrijdingsmiddelen. Ook burgers kunnen bijdragen aan het oplossen van dit probleem. Laat de natuur meewegen als je je stem uitbrengt bij verkiezingen voor het Waterschap, Provinciale Staten en de Gemeenteraad. Ook in consumptie kun je bijdragen: eet bijvoorbeeld wat vaker plantaardig, en koop lokaal en biologisch geproduceerd voedsel.

Doel 4: Achteruitgang bestuivers ombuigen

Hoe je je tuin inricht, kan veel betekenen voor bestuivers zoals hommels, bijen, vlinders en zweefvliegen. Overweeg bijvoorbeeld je soortenarme gazon te vervangen door een bloemrijk gazonmengsel met een mix van inheemse soorten die van nature voorkomen op de grondsoort in jouw tuin. Wil je specifiek dagvlinders helpen (indicator 4), dan heeft [De Vlinderstichting een heleboel tips](#) om je tuin vlindervriendelijk te maken. En je kunt je gemeente wijzen op de positieve effecten van [vlindervriendelijk maaibeheer](#) en biologische bestrijding van onkruid en insecten (zoals [de eikenprocessierups](#)) om te voorkomen dat je bestuivers schade toebrengt.

Ook voor bestuivers bestaan [meetprogramma's](#) waar jij aan mee kunt doen. Voor bestuivers worden bijvoorbeeld de [hommeltelling](#), en de jaarlijkse [Nationale Bijentelling](#) georganiseerd.

Verder kun je bestuivers helpen door inheemse zaden te verspreiden in je tuin. Voor meer tips kun je terecht bij [Guerrilla Gardeners](#), [Streektuinen](#), of [the Pollinators](#). En in [Wegwijzer Bestuivers](#) zijn alle Nederlandse kennisbronnen ontsloten. Of doe mee aan de campagne [Voer de Bij bij van the Pollinators](#) en help bloemzaad te verspreiden. Beperk het zaaien wel tot je eigen tuin. Op de site van de Nationale Bijenstrategie kun je een kaart vinden met [bijeninitiatieven](#) door het hele land, ter inspiratie of om bij aan te sluiten.

Je tuin is onderdeel van het wijdere (vaak stedelijke) landschap. Je kunt een [bijenlandschap](#) starten of je bij een bestaand landschap aansluiten.

viltvlekzandbij © Marit Moerman

Doel 5: Ecosysteemdiensten verduurzamen

Voor burgers geldt hier hetzelfde handelingsperspectief als bij doel 1 en 2. Sluit je bijvoorbeeld aan bij natuurbeherende organisaties als [Natuurmonumenten](#), [Staatsbosbeheer](#), [LandschappenNL](#) en [IVN Natuureducatie](#). Deze organisaties hebben door het hele land ook lokale werkgroepen. Nederland is daarnaast vele soortenorganisaties rijk die jouw hulp kunnen gebruiken, of die je kan raadplegen voor tips om de biodiversiteit te helpen. Dit zijn bijvoorbeeld [Vogelbescherming](#), [De Vlinderstichting](#), [RAVON](#), [FLORON](#), [EIS kenniscentrum Insecten](#) en de [Zoogdiervereniging](#).

Breng groen terug in je omgeving: vervang tegels door planten, sluit je aan bij [Stichting Steenbreek](#), doe mee aan het [NK Tegelwippen](#), of [koppel je regenpijp af](#) zodat regenwater de grond in kan zakken. Praat met je gemeente over vergroening van je wijk – [de Omgevingswet biedt hiervoor kansen](#).

Ook kun je soorten helpen door na te denken over de beplanting in jouw tuin, balkon of erf. Je kunt bijvoorbeeld inheemse planten en streekplanten toe voegen en zo [een streektuin worden](#). Leg een [Tuiny poel](#) aan, of win ecologisch tuinadvies in [bij Wilde Weelde](#). Via [Meer Bomen Nu](#) kun je in de winter gratis zaailingen ophalen die de biodiversiteit in jouw tuin bevorderen. En niet te vergeten: gebruik geen chemische bestrijdingsmiddelen! Er zijn altijd milieuvriendelijke alternatieven. Voor meer tips om de biodiversiteit in jouw tuin, balkon of erf te helpen, zie [deze infographic](#).

Aanvullend kun je bijdragen aan een schone drinkwatervoorziening door [zuinig gebruik van leidingwater](#) en het [verminderen van je energieverbruik](#). Overigens is het belangrijk om te realiseren dat het overgrote deel van de ecologische voetafdruk van Nederland in het buitenland ligt. Door je [consumptie te verduurzamen](#) kun je een betekenisvolle bijdrage leveren aan het verminderen van die voetafdruk. En check ook je beleggingen, en het investeringsbeleid van je bank, verzekeraars en pensioenfonds.

De natuur beschermen en uitbreiden

Doel 6: Beschermde gebieden uitbreiden

Op het eerste gezicht lijkt het voor burgers misschien lastig om bij te kunnen dragen aan het beschermen en uitbreiden van gebieden. Dat is echter zeker niet zo. In Nederland werken organisaties als [Staatsbosbeheer](#), [LandschappenNL](#) en [Natuurmonumenten](#) aan het behouden en uitbreiden van beschermde natuur. Door hen te steunen, bijvoorbeeld als vrijwilliger, help je ook Nederlandse natuur te beschermen. Via [crowdfunding](#) kunnen ook veel ideeën werkelijkheid worden. Ook kun je als burger invloed uitoefenen door de natuur mee te laten wegen in je stemgedrag. De overheden hebben een essentiële invloed op onze natuur en leefomgeving.

Doel 7: Biodiversiteit in de landbouw vergroten

Niet alleen agrariërs kunnen bijdragen aan het vergroten van de biodiversiteit in de landbouw; als burger kun je hier ook zeker een verschil maken. Zo kan je duurzame agrariërs steunen door producten te kopen via initiatieven als [Wij.land](#) of [Herenboeren](#), je aan te sluiten bij [Land van Ons](#). Je kunt ook het heft in eigen hand nemen en je eigen biologische voedsel verbouwen, misschien zelfs in een voedselbos.

Voor een overzicht van regeneratieve initiatieven in Nederland, zoals tuinderijen en boerderijwinkels, zie [deze kaart](#). Of zie [in dit overzicht](#) waar je voor lokaal en duurzaam geproduceerd voedsel terecht kunt.

Strokenteelt en akkerrand © Fanny Verkuijlen IUCN NL

Het verminderen van de druk op de biodiversiteit

Doel 8: Bestrijdingsmiddelengebruik verminderen

In de gangbare landbouw worden bestrijdingsmiddelen enorm veel ingezet. Je kan zelf daarom een grote impact maken door je consumptie te veranderen. Je kunt bijvoorbeeld biologische en duurzame voedselinitiatieven steunen; zie organisaties als [Wij.land](#), [Voedselbosbouw Nederland](#) of [de Herenboeren](#). Of check de [Bio TuinWijzer](#) voor biologische tuinderijen, pluk- en proeftuinen of kwekerijen bij jou in de buurt. En natuurlijk kun je er ook voor kiezen (deels) je eigen eten te verbouwen. Dat kan in je eigen tuin, maar ook zijn tegenwoordig op veel plekken in Nederland moestuinen en voedselbossen [waar je je bij aan kan sluiten](#). Tip: bij [Velt](#) kun je verder lezen over ecologisch koken en tuinieren.

Ook op veel bollen, planten en bloemen die je voor bij het tuincentrum haalt zitten bestrijdingsmiddelen. Vraag daarom om biologische producten. Als genoeg mensen dit doen, zullen tuincentra ook eerder geneigd zijn ook biologische producten aan te bieden. Mocht je nog bestrijdingsmiddelen als Roundup in je schuur hebben staan, voer deze af via het klein chemisch afval depot van de gemeente. En tot slot, als je iemand een bosje bloemen wilt geven: koop biologische bloemen!

Doel 9: Nutriëntenoverschot terugdringen

De grootste milieubelasting van meststoffen komt van de landbouw. Als burger kun je echter zeker bijdragen aan het oplossen van het probleem. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het [vergroten van het plantaardige aandeel](#) van je dieet, en het in overweging nemen van de natuur bij de verkiezingen. En let bij het tuinieren erop dat je geen kunstmest gebruikt maar turfvrrije compost of tuinaarde. In je eigen tuin kun je een composthoop maken om je organisch keukenafval en ander organisch afval uit je tuin composteren. Zie voor meer tips [deze infographic](#).

Ook kun je je aansluiten bij burgerinitiatieven of coöperaties voor [voedselbossen](#), lokale duurzame landbouwcoöperaties zoals [Herenboeren](#), of buurtmoestuinen, waar geen of minder kunstmest wordt gebruikt.

Tenslotte kun je als burger helpen door initiatieven te steunen die vragen om strengere regels rond mestgebruik in de landbouw.

Compost © Larisa Stefanuyk from Getty Images

Doel 10: Stikstofuitstoot / depositie verminderen

Je kunt als burger ook eigen maatregelen nemen om het stikstofprobleem aan te pakken. Ten eerste bepaalt ons stemgedrag bij verkiezingen voor een belangrijk deel hoe voortvarend dit probleem in de politiek wordt aangepakt. Ten tweede kun je door aangepaste levenswijze de stikstoflast beperkt houden, denk aan je persoonlijke voetafdruk (indicator 14a) en het voedingspatroon (indicator 14b). Online bestellen vergroot bijvoorbeeld ook de stikstofuitstoot door het heen en weer rijden van bestelbusjes. Kortom, consumeer verstandig. Je kunt etenswaar (bij voorkeur vegetarische/veganistische) kopen in een boerderijwinkel van een agrariër die duurzaam produceert of deels zelf de mouwen opstropen door aan te sluiten bij een burgerinitiatief als [Herenboeren](#) of overeenkomstige initiatieven.

Doel 11: Waterbeschikbaarheid verbeteren

Binnen het waterbeheer is een grote rol toegeschreven aan de rijksoverheid, provincies en waterschappen. Ons stemgedrag bij verkiezingen bepaalt daarom voor een belangrijk deel hoe voortvarend dit probleem in de politiek wordt aangepakt. Zelf kun je de waterbeschikbaarheid verbeteren door bijvoorbeeld [je regenpijp af te koppelen](#) zodat water de grond in kan zakken, en niet wordt afgevoerd via het riool.

Ook helpt het vervangen van tegels voor groen bij het beter vasthouden van water. Je kunt je bijvoorbeeld aansluiten bij [het NK Tegelwippen](#). Of overweeg een groen dak aan te leggen. Water kost bijna niets en daarom springen we er meestal scheutig mee om; door bewuster water te gebruiken kun je gedurende een jaar heel wat water besparen.

Het stimuleren van systeemverandering

Doel 12: Investeren in natuur

Je kunt gevolg geven aan publiekscampagnes van natuurorganisaties om geld in te zamelen voor educatie, beheer of aankoop van natuurterreinen. Als je als vrijwilliger in het natuurbeheer actief bent, investeer je in feite ook. Sluit je bijvoorbeeld aan bij [Natuurmonumenten](#) of [Staatsbosbeheer](#).

Door een [crowdfunding](#) te starten of aan eentje mee te doen kun je ook in de natuur investeren. Maar een veel groter effect heb je misschien wel via je eigen beleggingen op de beurs of via de beleggingen van je bank, je pensioenfonds of verzekeraars. Voor zover je de keuze hebt, kies voor partijen die beleggen in duurzame bedrijven met een positieve impact op de natuur.

Er zijn al vele natuurinclusieve initiatieven waar tijd en geld in geïnvesteerd wordt. Zie bijvoorbeeld [deze kaart](#) van Collectief Natuurinclusief. Een van de domeinen van dit Collectief is de [Financiële Sector](#) en de rol die deze sector kunnen spelen om de impact op biodiversiteit om te buigen.

Doel 13: Schadelijke subsidies afschaffen

Het afschaffen van subsidies moet uiteindelijk vanuit de politiek besloten worden. Maar als burger kun je hier zeker invloed op uitoefenen. Ons stemgedrag bij verkiezingen bepaalt bijvoorbeeld voor een belangrijk deel hoe voortvarend dit probleem in de politiek wordt aangepakt. Om meer te weten te komen over schadelijke subsidies in de landbouw, zie [dit](#) rapport. Volgens onderzoek van de RVO uit 2023 gaat dit om flinke bedragen, mogelijk zelfs 1 miljard per jaar.

Net als bij doel 12, kun je ook hier invloed uitoefenen via je eigen beleggingen op de beurs of via de beleggingen van je bank, je pensioenfonds of verzekeraars. Kies voor partijen die beleggen in duurzame bedrijven zonder negatieve impact op natuur en milieu.

© MariusFM77 via Getty Images Signature

Doel 14: Consumptie en productie verduurzamen

Als burger ligt de verantwoordelijkheid voor het verduurzamen van consumptie voornamelijk bij jezelf. Je kan hierbij denken aan de 6 R's: Reduce, Reuse, Recycle, Refuse, Rethink en Repair. Het is cruciaal dat Nederlanders minder gaan consumeren, ofwel gaan consuminderen (indicator 14a). Tegenwoordig bestaan er ook veel deelinitiatieven waar je je bij kan aansluiten; kijk voor een uitgebreid overzicht [hier](#). Gaat er iets kapot? Overweeg dan het te laten [repareren bij een Repair Café](#) in plaats van het te vervangen.

Ook kun je het aandeel plantaardige eiwitten in je dieet vergroten (indicator 14b). Eet seizoensgebonden groenten en fruit en consumeer waar mogelijk van lokale en duurzame producenten, zoals verzameld op [deze kaart met regeneratieve initiatieven](#).

Klimaatverandering is een grote drukfactor van verlies van biodiversiteit. Daarnaast veroorzaakt gebruik van fossiele energie veel milieuvervuiling. Gebruik daarom het OV, de fiets of wanneer nodig deelvervoer te gebruiken in plaats van de auto. Natuur en Milieu heeft ook veel tips verzameld om duurzamer te leven; je vindt ze [hier](#) en [hier](#). Ken je de impact van je keuzes? Doe de ['Mijn verborgen impact' test](#). Spoiler alert: spullen hebben de grootste negatieve impact op ons milieu. Heb je echt iets nieuws nodig? Koop zoveel mogelijk refurbished en lokaal, en investeer in producten die lang meegaan.

Het Nationaal Dashboard Biodiversiteit

Wat kan jij doen om de biodiversiteit te helpen?

Meer weten?

Ga naar de website:

<https://dashboardbiodiversiteit.nl/>

